

Извештај о истраживању
Издање научне грађе

Дијалекатски текстови из некадашњег драгачевског села Лопаш^{*}

Јована Шћеповић

У овом прилогу представљени су дијалекатски текстови из некада драгачевског села Лопаш. Данас ово село припада појешкој општини. Пре самих транскрипата дат је краatak осврт на испитивања Драгачева, којем је Лопаш припадао до 1946. године, али и одлике драгачевског говора, са којим се умногоме поклапа и говор Лопаша.

Кључне речи: дијалектологија, дијалекатски текстови, теренски запис, источно-херцеговачки дијалекат, Драгачево, Лопаш.

1. О Драгачеву и Лопашу

У поговору дела *Драгачево – насеља, порекло становништва, обичаји*, које је приредио Борисав Челиковић, истиче се да је Доње Драгачево прва испитана област у садашњим границама Србије у оквиру пројекта Српске краљевске академије под називом *Насеља српских земаља* (Челиковић 2010: 419). На основу упутстава Јована Цвијића, Драгачево је истражио Јован Ердељановић. Драгачевом се назива територија, како Ердељановић пише 1902. године, тадашњег драгачевског среза у рудничком округу. По Драгачеву Јован Ердељановић је путовао лета 1898. и 1899. године и забележио да су му тада припадала следећа села: Дучаловићи, Марковица, Ртари, Зеоке, Граб, Рогача, Горачићи, Губеревци, Милатовићи, Властелица, Каона, Горњи Дубац, Доњи Дубац, Вича, Живица, Турица, Тијање, Пухово, Негришори, Лисице, Лучани, Дљин, Пилатовићи, Крстац, Лис, Гуча, Рти, Кривача, Пшаник, Котража, Бије-

^{*} Овај прилог финансирао је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору бр. 451-03-9/2021-14, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

ли Камен, Вучковица, Лиса, Осаоница, Луке, Брезовице, Горња Крварица, Доња Крварица, Лопаш, Вирово, Церова, Трбовац, Миросаљци и Трешњевица (Ердељановић 1902: 5). Овај податак је јако важан, јер показује да се Драгачево раније простирало и до Пожеге, односно да су и села која данас припадају пожешкој општини некада припадала Драгачеву.² Поменуто село Лопаш, заједно са селима Прилипцем и Пилатовићима, данас припада територији општине Пожега.

2. Лопаш данас

Данас је, у административном погледу, већина драгачевских насеља у саставу општине Лучани – две варошице и 34 села, док 13 села припада другим општинама: пет Ариљу, три Пожеги, три Ивањици, а Краљеву и Чачку припада по једно село (в. Поговор у: Драгачево 2010: 423).

Село Лопаш се налази на крајњем југоистоку општине Пожега; на југу се граничи са Вировом и Доњом Крварицом, на истоку са Лисом, на северу са Прилипцем, а на западу са Милићевим Селом и Горобиљем (в. Мисаиловић 1987). У селу Лопаш³ данас, према попису из 2011. године, живи 528 становника.⁴

3. Досадашња истраживања лопашког говора

Колико нам је познато, лингвистичка истраживања посвећена говору Лопаша, било дијалекатских, било акценатских или лексичких особености, не постоје. Ово село и његов говор до овог рада нису никада били предмет језичких анализа. Приликом истраживања говора Драгачева, Петар Ђукановић у свој рад није укључио село Лопаш, јер тада територијално није припадало Драгачеву.

Основне карактеристике лопашког говора у великој мери се поклапају са говором Драгачева, чије главне особености дајемо у наредном поглављу рада.

² Народне песме потврђују ово казивање. У песми *Бан Милутин и Дука Херцеговац* казује се да је господар Драгачева бан Милутин седео у Пожеги. Мада, Ердељановић наводи поузданији доказ, диплому Милутина Илића Гучанина, познатијег као Прота Гучанин, којом га 1811. Карађорђе поставља за војводу драгачевског и тада поред 27 села кнежине драгачевске убраја и Пожегу (Ердељановић 1902: 6).

³ Истоимено село се налази и у околини Трстеника.

⁴ Према: *Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији*, Републички завод за статистику, <[http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/ Knjiga20.pdf](http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Knjiga20.pdf)>

4. Говор Драгачева

Драгачевски говор је млађи говор херцеговачког типа, са новијом акцентуацијом и остацима ијекавског изговора, који су у новије доба у приметном повлачењу (Вучковић 2020: 39). Још је Ердељановић (Ердељановић 1902: 99–100) закључио да становништво говори врло „правилним“ српским језиком и „у главном јужним наречјем“, али да се чак и тада јако осећао утицај источног наречја, и да се негде за велики број речи говоре оба облика, па није ретко чути да их један исти човек употребљава. Наведена појава и данас се уочава јер становништво говори и ијекавицом и екавицом, с тим што ијекавицу користи старији слој становништва и она узмиче пред екавицом. Главни разлог томе је утицај медија. Иако су социодемографске измене, као и стандардизација путем школа и медија утицале на говор Драгачева, и даље је приметна заступљеност дијалекатски маркиране лексике, и оне која је део других дијалеката, али и усколокалне (Вучковић 2020: 39). Оно што је Ердељановић (Ердељановић 1902: 100) приметио као посебну занимљивост јесте акценат у презименима, јер презимена задржавају акценат на истом слогу на коме је био и у имену од кога је презиме начињено. Он наводи примере: Димитријевић, Маринковић, Топаловић, Милошевић. На ову појаву и даље наилазимо код старијег и средње старог становништва у селу Лопаш.

5. О дијалекатским текстовима

У прилогу су представљени дијалекатски текстови дати на основу транскрипта снимљеног разговора са Милицом Миром Димитријевић. Разговор је вођен и снимљен за потребе предиспитне обавезе на предмету Дијалекатологија српског језика на Филолошком факултету Универзитета у Београду, код предметног професора др Михаила Шћепановића и тадашње асистенткиње, данас доцента доктора, Сање Огњановић.

Милица Мира Димитријевић, рођена Милинковић, пореклом је из села Вирова, које се граничи са селом Лопашом, у који се доселила 1953. године удајом за Радивоја Димитријевића, као двадесеттворогодишња девојка. Приликом снимања разговора, 2016. године, Милица је имала 86 година и није се селила изван Лопаша, нити је игде дуже ван њега боравила.

Разговор је вођен у форми интервјуа без унапред одређених питања и састављеног упитника, а обухватио је теме Миличиног одраста-

ња, периода девојаштва, удаје, тадашњих окупљања и забава на вашарима, али и приче о одрастању крај Мораве и дечјим играма.

Вредност ових дијалекатских текстова увиђамо, са једне стране, у томе што је говорник идеалан, типичан представник датог говора. Разговор је вођен неометано и природно због емотивне повезаности и односа испитивача и говорника, што доприноси аутентичности говора, иако је говорница знала да се снима и за снимање дала сагласност. Са друге стране вредност учачамо и у лингвокултуролошком благу које дијалекатски текстови пружају, али и у потврди о тадашњем животу у Лопашу коју остављају. Такође, циљ прикупљања и објављивања ових дијалекатских текстова јесте првенствено због тога што лингвистичких, језичких радова о говору Лопаша нема, а аутентичних говорника је све мање.⁵ Надамо се да ће овај рад бити подстрек за наредна бављења овим говором.

Текстови нису дати азбучним редом, јер прате ток разговора, али су груписани у тематске целине. Због техничких правила уређења часописа и смислености самих текстова, у овом раду дати су само одређени дијалекатски текстови, не и транскрипт целокупног снимка.

Дијалекатски текстови

О забављању и удаји педесетих година 20. века

Ј. Ш. Причај ми, нано, како си упознала деду?

М. Д. Е, били смо на једној забави, тако да кажџем, и ту смо се упознали и разговарали и посеен повезе он коло, ја до нега играм. Тако је то било, за старе дана и посеен смо тако излазили, разговарали се и договорили се кад ћемо да се узмемо и тако се договоримо и ја сам посеен отишли на вашер и са вашира сам дошла за нега.

Ј. Ш. Са ког вашара?

М. Д. Био Васкрс. Васкрс био и тако се договорили додемо на вашир и ја сам отишла на вашер са мџима и он је дошо са неговима друштвом, сестром и браћом и мене су узели и довели. То је било тако. Е, чекај, да л имам још нешто... Имала сам још једнога момка и тако сам с њим ишла и он мене хтео да украде, и отишо на игранку, а ја сам знала да ће он бити на игранци, а ја нисам шћела дидџем. Он је послен дошо код негове сестре од тетке да

⁵ Милица Мира Димитријевић је преминула 26. априла 2023. године у 93. години. Овај прилог је потка за делић сећања на све наше разговоре и смех, али и за све животне радости и мудрости које смо добили у наслеђе од саговорнице.

вјидї штò ја нїсам бїла на тòј иґрāнци и догòворимо се да зајено крѣнемо, тај дрўґи мòмак прѣ ўдаје, догòворимо се дидѣмо у Гўчу зајно и ја пòђѣм и сврātим се у код брāта од стрїца, док је он прòшò и òтишò и ја сам пòсе њѣгā òтишла, зафркнула га, нїсам шћѣла да йдѣм.

Ј. Ш. Што тако, нано?

М. Д. Па нїсам шћѣла да йдѣм за њѣгā, он шћѣо, дòвео браћу, снаје и дòшли на тў иґрāнку и мїслили да ћу ја дòћи да ме украдў, а с њїм, ја нїсам шћѣла за њѣгā да йдѣм, и он пòсен ожєнїо се дрўґòм, имали су сїна и рāзишли се. Па смо бїли на иґрāнци у Приликāма. Вòдї он кòло и ја, тако је бїло òндāк, да иґрāм до кòловође, сльїкар нас сльїкò. Тако је мòја бāка кад је бїла дєвòјка, тако тò ўпанти. И тѣ сльїке је он имò, нїсам ја ўзѣла, он је ўзò. Дрāгомїр се Томāшевић звāо, из Крāварице, млāђї бїјò гòдину, двїје од мєнѣ, ја сам мрзела за млāђѣга да йдѣм. Ё, кад сам се ја òбећала да се ўдāм за Рāдивоја, јòш сам једнòга дѣчка имала, ишла с њїм и иґрала, тако се òнда тò иґрало по иґрāнкама, по зāбавама, тākò то бїло, нїје тò сād као по кафїћима... И кад смо мї òтишли на иґрāнку, ја и Рāдивоје и Тòле пòкòјни бїо тāмо, иґрала ја до Рāдивоја. Он пòсе пòвео кòло, тај прѣходни мòмак, да би ја ишла да иґрāм до њѣгā, а ја нїсам шћѣла. Е, пòсен он мòм брāту од стрїца кāжѣ рѣци Мїри да одўстави Рāдивоја да је украдѣм. Он је из Вїрова из Бòшковића, нѣки Дòбривоје. Рѣци тї рѣкò Мїћо њѣму, ћѣ је бїјò прїјѣ, ја сādѣ дїдѣм за њѣгā да бєжїм нѣћу, ја сам се òбећала за Рāдивоја да йдѣм, и ја нѣћу дїдѣм за њѣгā. Он имò дєвòјку, а имò и он дєвòјку. Йшò с њòм, йшò сā мнòм и њòме се и ожєнио, ја се ўдāла за Рāдивоја, он пòсєн ўзò тў Дўшāнку.

О породици

Ј. Ш. Које године си се удала за деку?

М. Д. Кòјѣ сам гòдинѣ? Педѣс трѣћѣ.

Ј. Ш. Прво си родила?

М. Д. Цїцу, па Ёму, па Цāку, па Љўба. Љўба сам рòдила на пўту.

Ј. Ш. Како, нано?

М. Д. Кāко, пòшла пѣшкѣ одāвде са мāмòм и са Рāдивојом, вѣћ трѣбā да се пòродїм. А тò вѣче трѣбò нѣкї мòмак да дòђѣ да пїтā за Милијану и пòшаље пòкòјни Лѣко Срѣтена Слāвкинога да јāvѣ да не дòлазѣ, пошто ја, мєнѣ, òвāј дòбїла бòлове, да се пòродїм и ја сам пòшла пѣшкѣ, дòшла до Грдовїне и у Грдовїћима òћу да се пòродїм и Рāдивоје кā āј да се сврātїмо код Мїцѣ Кўстурића, Мїрјанинога, тѣткѣ Мїрѣ учитѣљцицѣ из Пїлатовића, ја нїсам шћѣла, пѣшке дòшла до рзавскога мòста, ò томе нāишò један чòвек са вòлўјским кòлима, двòколицом и он ме ўзò, ја и мāма на двòколици тòј сѣлї и он је сāмо окрѣнуо двòколицу йспод порòдилишта и ја се пòродїм у

двоколици, рoдѝм Љуба у двоколици, у тѝм кoлима, а oзгo ѝдe бaбица да одсeчe пѝпак да ѝзмe, а oнaј, дрне се тaј што ме је вoзио, Миле Јовaнoвић, јaдан, јoј, ѝмрo је. Штa си пoшла на кoрзo, лѝди oди oдвaјaј дeтe од жeнe, тo бaбици рeкo, а дoктoр Мѝшo је л' тo порoдѝлa ил' болeсница. Јa се порoдик у кoлима њeгoвѝм и Љубo кaд је пoрaстo oн је њeгa oдвeо у пeкaру, у кaфaну, те му нaрѝчиo рѝчaк и пѝћe тoм Мѝлу јер вoлo гa и стaлнo се с њѝм нaлaзиo и кaд је ѝмрo Љубo мeнe кaжe, мaмa, знaш кo је ѝмрo, Миле Јовaнoвић. Кaдe Љубo? Кaжe нѝсaм знao ѝшo му нa грoб, те пaлиo свeћу, нѝсmо знaли кaд му је бѝлa сaрaнa. Е, тaкo ти је тo бѝлo.

О забави

Ј. Ш. Нaнo, јeстe ли ишли ви нa игрaнкe?

М. Д. Їшли смo. Чѝвaмo oвцe свaкe нeдeљe и тѝ се oбрaзујe ѝгрaнкa. Мѝзѝкa свѝрa, кoлo ѝгрa. Мѝ чѝвaмo oвцe пo пoљу, пo лѝвaдaмa и пo тѝм ѝгрaнкaмa ѝгрaмo, пeвaмo...

Ј. Ш. Кo је дoлaзиo тaд? Јeсу ли дoлaзили млaђи или стaрији?

М. Д. Чoбaни нa прѝмeр, ѝмaлo је и стaрѝјих, дoђу рoдитeљи нeкѝ сa ћeркaмa нa прѝмeр.

Ј. Ш. Кo је свѝрao тaд нa тѝм игрaнкaмa? Гдe су билe oбѝчнo? У Крaвaрици или?

М. Д. Хaрмoникaши. Нѝкaд нѝјe гѝтaристa, нeгo у ћeмaнe. Јeстe тaкo сe звaлo. Виoлѝнa.

Ј. Ш. Јe ли тo билo у Крaвaрици, гoрe кoд хрaстa?

М. Д. А у Крaвaрици кaд је вaшир, тѝ је вeликa мѝзѝкa, тѝ су и трубaчи, тѝ је и мѝзѝкa, тѝ хaрмoникaши, тѝ кoлo ѝгрa...

Ј. Ш. Нa кoји је тo прaзник билo?

М. Д. Нeдeљa, нeкaкo дoђe прeд aвгуст мeсeц.

Ј. Ш. У Лoпaшу је ли имaлo игрaнкe?

М. Д. Сaстaнки ѝвeчe кaд прaвѝмo Oбјeтину, слaвѝмo Oбјeтину и oбрeзујe сe сaстaнaк, ѝвeчe oдѝ, дoђу нa прѝмeр нa пѝвo дeвoјкe и рoдитeљи. Їшлa сaм ѝ јa ѝстo нa пѝвo кoд тeткe Рaдикe у Лѝс.

Ј. Ш. Гдe је Лѝс?

М. Д. Лѝс, тaмo прeмa Гѝчи кaд сe ѝдe, вишe Крaвaрицe гoрe брѝдo, Лѝс. Тo је Бeлa сѝбoтa сe звaлa и oдeмo нa пѝвo, и ѝвeчe oдeмo нa сaстaнaк цeлу нoћ је ѝгрaнкa дoк свaнe сѝнцe oгријe кoлo ѝгрa, и дoђeмo кѝћи ѝзјутрa пo сѝнцу. Мaмa мeнe зoвнe сaмo сe рaспрeмим и ѝ њѝву, нeмa дa спaвaш.

Ј. Ш. Oдмaх у њѝву?

М. Д. Ѝ њѝву! Нa кoпaњe! Нeмa тaкo сe тo рaдилo... Бѝли нa сaстaнку, и сaд oтишлa јa чѝвaли крaвe, јa и Мѝлѝнкo пoкoјни. Мѝлѝнкo, јa чѝвaм oвѝ

краву, ти чувај овџу, ја заспим, крава одџе у Здравке, чиче Миодрагов кукџуруз, одшйша пџла њйвџе. Он њйје шћџџ да йшћера, тй си бйла на састџнку, мџне мџма њйје дџла. Тџкџ је тџ бйло џндџк. Вџсело, тй, дијџте, мџзика, йгрџнка, пџвџање, кад се џвече бџрџ кукџуруз скџпџ се мџзика и зџвнџ се џмладина дџћу, окомйшџ се кукџуруз. Пошто се зџврши комйшџање кукџуруза, њџстави се йгрџнка до зџрџ.

Ј. Ш. Јесте ли и у Лопашу овде кад си дошла?

М. Д. Бйло је и џвде мџба, кџпљџње шљйва, сџзове гџзда на прймер мџбу, спрџми вџчеру, зџвнџ мџзикау, џмладина кџпй шљйве, џвече вџчера, после вџчере њџстави се йгрџнка, весџље до зџрџ. Й тџ џпџнти мџло да зџџш...

О животу поред Мораве и купању

Ј. Ш. Јесте ли ви ишли, нано, да се купате на Рзав или на Мораву?

М. Д. На Мџраву јџсмо, на Рџџв њйсмо.

Ј. Ш. Јеси ли их учила ти да пливају?

М. Д. Па, него штџ, ја сам скџкала са врџџе у вйр.

Ј. Ш. Је ли то оно кад баџиш шналу?

М. Д. Бџџйм шџалу и зџроним и њџџем. И тџкџ док је вџселй Мйрџко џмрџ, е пџслен сам џвџј зџплашила се и пџслен свџ старйџ, а и њџ би смџла да пљйвџм. Пџвела ја Ђџа, а Љџбо и Цйџа вџдили Зџрана. Ђни ни јџдан њйсу зџџли да пљйвају, али дџбро, џнда су бйли мџли. И ја вџдла њйг и мџнџ спџнџ сџндала, плџстична, рџдка џ воду, а дџвден мџнџ вџда, до више кџљена, а Ђџу дџвде, џн мџли. И сџд ја не мџгу да њџгџ да пџштим, џн мџнџ стџго зџ рџку да џватим сџндалу. Зџви Љџба, џно брџџа, џчи и џни њџ чују и ја и џнџ дрџгу с џгџџ бџџйм и џбадвйје џдџ. Пџслен стйгнџм их, реко ја зџџла вџс, џтџпила сџндалу, њйсам смџла да пџштим да се џтџпй дијџте, а пџштила их, Мйлка их дџла да йдџ сџ нама на Мџраву. Тџ је грџшка што њџ зџају да пљйвају, вџлика грџшка.

О дечјим играма

Ј. Ш. Чега сте се ви играли, нано?

М. Д. Чџгџ смо се йграли? Йграли се клйса и мџшке.

Ј. Ш. Како?

М. Д. Кљйс и мџшка. Кџправи се мџшка вџкџ, клйс вџкџ, пџбйје се дрџвце и сџд џнџј кџйй гџџа у клйс, џнџј тџкџ се тџ зџџло, а тџмо вџтџју и џни бџџају те тџмо, ако ти дџће до џнџ мџтџ, џнда си изгџбйџ, а ако срџтйш тй са џнџм мџшком, џнда си побџдйџ.

Ј. Ш. Чега сте се још играли? Јесте ли се играли ластиша?

М. Д. Ѐграли се пиљѡка.

Ј. Ш. Шта је то?

М. Д. Пѣт камичѡка, вако̄ и баѡймо. И ѡнај камичѡк, вако̄ тѣримо рѣку, баѡймо јѣдан па ѡнај вако̄ прѡтуримо, баѡцимо дрѣги, ѡнај ваѡаш, а ѡнај рѣком прѡбаш ѡнај ѡѣтири да прѡбациш, а пѣти па се звѡла нѣка кѣѣница, забѡравила сам за то како су се свѣ, то сам забѡравила. Знам нѣкога Влаѡдисава пѡкојнога Гаѡановиѡа синови јој Раѡдисав, ма̀ли су бѝли, ја чу̀вала ѡвце више њѝне кѣѣ по забрану, ну̀да зѡвѣ се Рѣпѡине, од Дѐсове кѣѣ, па ва̀мо, зна̀ш ка Гаѡановиѡима, а ѡни ма̀ли бѝли ка̀же вѝди Мѝро, ѡ̀де да се ѡгра̀мо пиљѡка. Не ка̀жу пиљѡка, него пиљѡка. А̀де. Бѝла ѣѣца, зна̀ш, та̀ко се ѡгра̀ли.

Ј. Ш. Чега су се ѡгра̀ли та̀та, Циѡа, Циѡа и Ѐма?

М. Д. Па ѡни нѝсу то, не зна̀м лѡптѣ се ѡграло. Нѝје се ѡндак ѡмало ѡвѝг лѡптѣ гу̀менѡг, него се од крѣпѣ на̀прави па се ѡгра̀ли лѡптѣ, па се ѡгра̀ли ѡнога пѡсеѡају свѣ ѣ кру̀г и са̀д ѡмало не зна̀м лѡпта и ѡдѐш ѡко њѝг и ѡну̀ лѡпту спу̀штиш за лѐѡа нѣкоме. *Ѐде ма̀ца ѡко шѐбе, ѡ̀зи да ше не ѡрѐбе, чу̀вај Мѝѡ рѐи да не ѡсѝанеш слѣи, а̀ко бу̀деш слѣи, ѡ̀ишише ѡи рѐи.* Па се ѡгра̀ли прѣстѐна и ка̀иша. Ѐзмѐш прѣстѐн ѣ рѣку, са̀д ѡнај глѐда ѣ ко̀јѡ ти је рѣци. А̀ко не пѡтреви ѣ ко̀јѡ, ѡнда ка̀ишом њѐга по рѣкама, а̀ко пѡтреви ѡнда ѡн да̀је дрѣгоме прѣстѐн. Та̀ко ти бѝло ѣ ста̀ро врѐме, нѝје то са̀д ко̀ што је зна̀ш. Сѐѡају се ѡни, мо̀жда су са сѐла, па верѡ̀тно се сѐѡају тѝх старѡнскиѡг ѡгри и прѡвода и та̀ко то.

Библиографија

- Вучковић, С. (2020). Из дијалекатских лексичких ресурса (лексика Драгачева у дијахроној перспективи). У: *Научни састанак слависта у Вукове дане, 49/3*, Београд, 37–53.
- Ђукановић, П. (1995). *Говор Драгачева*, Српски дијалектолошки зборник, књ. ХLI, Београд: САНУ.
- Ердељановић, Ј. (1902). *Доње Драгачево*. Прештампано у: Челиковић, Б. (прир.) (2010): Драгачево. Насеља. Порекло становништва. Обичаји. Београд: Службени гласник, 7–251.
- Мисаиловић, И. (1987). О пореклу топонима ужичког краја. У: *Ужички зборник, Прилози за политичку, културну и економску историју Титовог Ужица и околине*, број 16, 357–409.
- Челиковић, Б. (2010). Истраживања области Драгачева. У: Челиковић, Б. (прир.) (2010): Драгачево. Насеља. Порекло становништва. Обичаји. Београд: Службени гласник, 7–251.
- Челиковић, Б. (прир.) (2010): Драгачево. Насеља. Порекло становништва. Обичаји. Београд: Службени гласник.

*

Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији. Републички завод за статистику (2014). Београд.
<<http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/Popis2011/Knjiga20.pdf>>, (01. 07. 2023).

Интервју Јована Шћеповић

Dialectal Texts from the Former Dragačevo Village of Lopaš

Jovana Šćepović

Summary

This study presents the dialectal texts from the village of Lopaš, which once belonged to Dragačevo municipality. Nowadays, this village is part of the municipality of Požega. Preceding the presentation of the transcriptions, a brief overview of the studies of Dragačevo, which Lopaš had belonged to until 1946, and also of the features of the Dragačevo speech, which is very similar to the speech of Lopaš, is provided.

Keywords: dialectology, dialectal texts, field recording, Eastern Herzegovinian dialect, Dragačevo, Lopaš.

Јована Шћеповић / Jovana Šćepović
Институт за српски језик САНУ, Београд /
Institute for Serbian Language SASA, Belgrade
E-mail: jovana.dimitrijevic@sanu.rs
<https://orcid.org/0000-0002-2832-2752>

Примљено/Received: 30. 08. 2023.
Прихваћено/Accepted: 10. 09. 2023.